17.11.2011 г. / 07:49:47

Вяра

30.11 по еретическия, †17 ноември по православния календар - Св. Григорий Чудотворец, епископ Неокесарийски

Житие на светия наш отец Григорий чудотворец, епископ Неокесарийски

(† ок. 266-270 гг.)

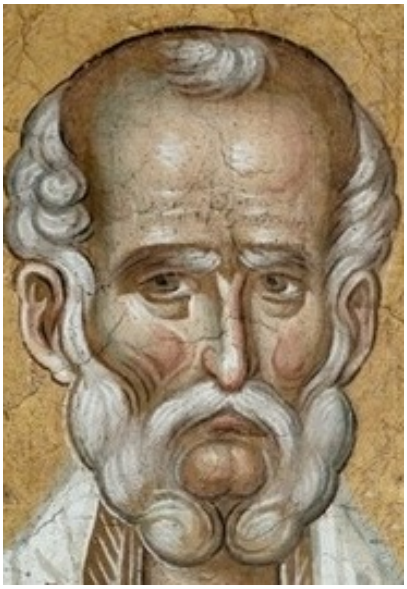

Свети Григорий Чудотворец. Фрагмент от стара стенопис. Косово. Сърбия

Свети Григорий бил роден в славния и велик град Неокесария от родители езичници, които изгубил на младини. Той се заел с изучаването на елинската мъдрост, но започнал да разбира и най-съвършената премъдрост, която е в познаването на Единия Истински Бог. От творенията той познал Твореца и се стараел да Му благоугоди с незлобие и целомъдрен живот. Когато се запознал със светото евангелско учение, той веднага станал негов последовател, приел

кръщение и се стараел да живее по Христовите заповеди, в чистота и нестяжателност, отказал се от суетата на света, богатствата, гордостта, славата и временните наслаждения. Отхвърлил угаждането на плътта, свети Григорий пребивавал в голямо въздържание, умъртвявайки волята си, и опазвал чистота на девството си тъй строго, че през целия си живот, от майчината утроба до блажената си кончина, не познал плътския грях и се опазил от сквернотата, за да бъде угоден на Единия Чист и Безгрешен, роден от Безгрешната Дева Христос Господ. Той Му се посветил от младини и с Негова помощ преуспявал и възлизал от сила в сила, от добродетел към добродетел, и преминавал жизнения си път непорочно. Заради това го обикнал Бог, обикнали го и добрите хора, а злите го ненавиждали.

Докато още като юноша изучавал в Александрия философия и лекарско изкуство заедно с много други младежи, дошли тук от всички страни, целомъдреният му и непорочен живот събудил ненавистта на връстниците му. Те били невъздържани и поробени от страстите, живеели нечисто, влизали в домовете на блудници, както било обичай у езическите юноши. А свети Григорий като християнин странял от този пагубен път, избягвал нечистотата и ненавиждал беззаконието - като крин сред тръни, така и той сияел сред нечистите със своята чистота. Мнозина знаели за неговия непорочен живот и много достойни граждани и философи го почитали и славели. А връстниците му, като не били в състояние да гледат юношата, превъзхождащ с въздържанието и чистотата си не само младите, но и старите, замислили да разпространят сред хората зла мълва, че и той като другите живее нечисто, и с това да помрачат добрата слава, която справедливо имал сред хората. Те подучили някаква блудница да оклевети и разпространи лошата мълва

за невинния и чист в сърцето си юноша. Веднъж, когато светецът на публично място беседвал с достойни философи и първи учители, блудницата пристъпила към него и безсрамно поискала да й заплати за уж извършения с нея плътски грях. Това чули всички и се удивили. Едни се съблазнили, като го сметнали за истина, а други, които познавали чистотата и непорочността на Григорий, не повярвали на думите на безсрамницата и я прогонили. А тя викала високо и призовавала светеца да й даде парите за греха. Свян обзел свети Григорий, когато чул в присъствието на толкова много честни хора безсрамните и несправедливи укори на грешната жена! Той се изчервил като чиста девица, но бидейки незлобив и кротък, не казал на блудницата нищо лошо, не показал и най-малък признак на гняв, не започнал да се оправдава или да посочва свидетели за невинността си, а кротко казал на един от своите приятели:

- Дай и по-скоро това, което иска, за да си тръгне и да не ни досажда повече.

Приятелят му дал на жената пари, колкото искала, изкупвайки невинния Григорий от срама. А Бог, верният Свидетел на небесата, разкрил тази неправда по следния начин. Той допуснал нечист дух в безсрамната и лъстива блудница и когато взела в ръце неправедната заплата, тя веднага приела и жестоко наказание, защото бесът я нападнал и започнал да я измъчва пред очите на всички. Блудницата паднала на земята, викала със страшен глас, треперела с цялото тяло, скърцала със зъби и се вцепенявала, изпускала пяна, а всички присъстващи се преизпълнили с голям страх и ужас, като видели това бързо и страшно отмъщение за невинния юноша. И бесът не престанал да я мъчи, докато светият не се помолил прилежно на Бога за нея и не прогонил беса. Това било началото на чудесата на младия Григорий, на чиято добродетел се дивели дори старците.

Свети Григорий имал един благоразумен и добронравен приятел на име Фирмиан, родом от Кападокия. Като му открил заветната си мечта да остави всичко и да служи на Единия Бог, той разбрал, че и Фирмиан желае същото и иска да върви по същия път. Те се посъветвали, оставили светската философия и езическите училища и започнали да се учат на християнската премъдрост и тайните на Божественото Писание.

Неокесарийските граждани и всички, които го познавали, виждали голямата му премъдрост и искали да бъде на почит сред тях, като приеме задълженията на съдия и градоначалник. Но той избягвал гордостта, празната човешка слава и онези многобройни мрежи, с които врагът оплита света. Затова оставил родния си град и се заселил в пустинята, живеел в пълно уединение, само заради Единия Бог, а какви били подвизите и трудовете му, знае само Онзи, Който "*е създал сърцата и вниква във всички техни дела*" (Пс. 32:15).

Докато свети Григорий пребивавал в пустинята и се упражнявал в богомислие, за него научил блаженият Федим, епископ на кападокийския град Амасия. Той поискал да го изведе от пустинята за служение на Христовата Църква и да го постави за светител и учител, защото предузнал в него Божията благодат и това, че ще стане велик стълб и утвърждение на вярата. Свети Григорий също имал дара на прозорливостта и научил, че епископът иска да го вземе от пустинята за служение на Църквата. Затова се криел от него, като се смятал недостоен за такъв сан, и преминавал от място на място в пустинята, за да не бъде намерен. Блаженият Федим прилежно го търсел и с молба го призовавал при себе си, но като не успял да разлъчи пустиннолюбеца от уединението му и да го доведе в Амасия за хиротонисване, извършил нещо странно и необичайно. Движен от Божия Дух и разпалван от ревност за светата Църква, той не се уплашил от

това, че Григорий не дошъл при него и че са разделени от голямо разстояние - от Амасия до пустинята на свети Григорий имало три дни път - и го посветил, така, както се намирал далеч от него, за епископ на Неокесарийската църква. Като устремил очи към Бога, той казал:

- Всезнаещи и Всемогъщи Боже, в този час погледни към мен и към Григорий и направи действено посвещението с Твоята благодат.

За това свидетелства Григорий Нисийски в житието на светеца*, потвърждение има и в канона от Минея:

> "Божият предстоятел Федим, разпалван от ревност, те помаза, без да присъстваш, отче, благочестиво уповавайки се на Всезнаещия Бог и надявайки се на честното ти житие, богоречиви Григорие." (Служба на св. Григорий, Канон, песен 5, тропар 2).

* Творения св. Григория Нисского, рус. пер., т. VIII, стр. 143.
Впрочем, по свидетелството на същия Григорий Нисски, св. Григорий Чудотворец приел висша църковно-йерархическа власт едва след извършване на всички свещенодействия, и след като изпросил от избралия го на епископската катедра светител Федим, малко време за размисъл.

Така блаженият Федим извършил необикновено посвещение и свети Григорий, макар и против желанието си, се подчинил да приеме църковното управление: защото, как би могъл да се противи на Господнята воля? Но преди всичко той се отдал на молитва, като молел за помощ свише в това дело.

По това време започнала да се разпространява ереста на Савелий и Павел Самосатски*.

По повод на нея свети Григорий бил в недоумение и прилежно молел Бога и Божията Майка да му открият истинската вяра.

> * ***Савелий и Павел Самосатск****и учели неправилно за тайнството на Пресветата Троица. Първият утвърждавал, че Бог е едно Лице: като Отец Той е на небето, като Син - на земята, и като Дух Свети - в тварите.*
> *Според учението на* ***Савелий*** *това са само известните форми, в които Бог се явява на хората: в Стария Завет - като законодател се явява Отец, в Новия - като Спасител се явил Бог Син и продължава да се явява като освещаващия ги Дух.*
> ***Павел Самосатски****(наречен така по мястото на рождението си), бил Антиохийски епископ. Той учил неправилно, че Бог Син и Св. Дух присъстват у Бог-Отец така, както умът и силата (разумът и духа) у човека. Той смятал Христа за прост човек, изпълнен със Светия Дух и Божествената мъдрост. Затова Павел забранил в Антиохийската църква да се пеят стихове в чест на Иисус Христос като Бог, и да се кръщава в Негово Име. Последователите на тази ерес се наричат* ***патрипасиани****, защото като не отделят Божиите Лица те приписват въплъщението и страданията на Бог Отец.*

Когато една нощ особено прилежно се молел за това, му се явила Пречистата Дева Мария, сияеща като слънце, заедно със свети Иоан Богослов, облечен в архиерейски одежди. Като посочила с ръка Григорий, Пречистата заповядала свети Иоан да го научи как подобава да се вярва в тайната на Света Троица. И по повелението на Божията Майка той за кратко време научил на великите Божии тайни свети Григорий, който почерпил Божествено знание от неизчерпаемата дълбочина на Премъдростта. Думите на откровението, изречени от свети Иоан Богослов, били следните:

"Един е Бог, Отец на Живото Слово, на Ипостасната Премъдрост, на Силата и Вечния Образ, Съвършен Родител на Съвършения, Отец на Единородния Син.

Един е Господ, Един от Единия, Бог от Бога, Образ и Изображение на Божеството, Слово действено, Премъдрост, обхващаща всичко съществуващо, и творческа Сила на цялата твар, Истинен Син на Истинен Отец, Невидим, Нетленен, Безсмъртен и съвечен Син на Невидим, Нетленен и Вечен Отец.

И Един е Дух Светий, Който изхожда от Отца и е явен на хората чрез Сина, Съвършен Образ на Съвършения Син, Живот, Причина за всичко живо, Източник Свят, Светиня, подаваща освещение, в Който открива Себе Си Бог Отец, Който е над всички и над всичко, и Бог Син, чрез Когото е всичко, Троица съвършена, по слава, вечност и царство неразделяема и неотчуждаема.

И така, в Троицата няма нищо сътворено или служебно, или привнесено, което да не е било преди, а впоследствие да е възникнало. Синът не е имал в нищо недостатък пред Отца и Светият Дух - пред Сина, но Троицата е ненарушима и неизменна, и винаги същата."

След видението свети Григорий записал собственоръчно думите на свети Иоан Богослов и написаното се пазело в Неокесарийската църква дълги години.

После свети Григорий се отправил в Неокесария. Тогава градът пребивавал в идолопоклонство и бил изпълнен с множество идоли и идолски храмове. Ежедневно на идолите се принасяли много жертви, така че целият въздух бил изпълнен

със смрад от закланите и изгаряни жертвени животни. Само седемнадесет души от този многолюден град били християни.

По пътя за Неокесария свети Григорий минавал покрай един идолски храм. Било вечер и се задавал силен дъжд, затова светецът и спътниците му се принудили да влязат в храма и там да пренощуват. В него имало много идоли и в тях живеели бесовете, които се явявали на своите жреци и беседвали с тях. Като прекарал там нощта, свети Григорий възнесъл своите обичайни полунощни и утренни песнопения и молитви и осенил с кръстно знамение въздуха, осквернен от бесовските жертви. Уплашени от кръстното знамение и светите му молитви, бесовете оставили храма и идолите и изчезнали. На сутринта свети Григорий с приятелите си продължил пътя си, а идолският жрец влязъл в храма, за да принесе жертви на бесовете, но не ги намерил, защото били избягали. Те не му се явили и тогава, когато започнал да им принася жертви. Жрецът недоумявал по каква причина боговете са оставили храма си. Той ги молел усърдно да се върнат, но те викали отдалеч:

- Не можем да влезем там, където миналата нощ пренощува странникът, който отиваше от пустинята в Неокесария.

Като чул това, жрецът побързал да настигне Григорий и с гняв викнал срещу него. Упреквал го, че той, християнинът, е дръзнал да влезе в храма на техните богове и че заради него боговете са възненавидели това място и са си отишли. Той го заплашвал с царския съд и искал веднага да го заведе при мъчителите. Свети Григорий с кротки и мъдри думи смирил гнева му и накрая казал:

- Моят Бог е така Всемогъщ, че заповядва и на бесовете, и ми е дал такава сила над тях, че дори против волята си те ще ме послушат.

Щом чул това, жрецът започнал да умолява светеца да заповяда на езическите богове да се завърнат в храма си. Светият откъснал един малък лист от книгата си и написал следните думи: "Григорий, до сатаната - влез." И го подал на жреца, като му заповядал да го сложи на олтара на скверните си богове. И бесовете веднага се завърнали в храма и беседвали с жреца, както и преди.

Жрецът се ужасил, удивлявайки се на божествената сила на свети Григорий, с помощта на която заповядва на бесовете и те го слушат. Той отново побързал да го настигне и започнал да го разпитва откъде има такава сила, че езическите богове се боят от него и изпълняват повеленията му. Свети Григорий видял, че сърцето на жреца е възприемчиво към вярата, започнал да го поучава за Единия Истински Бог, Който е създал всичко със словото Си, и му предал тайните на светата вяра. Докато беседвали и вървели по пътя, жрецът започнал да умолява свети Григорий да удостовери вярата си с някакво чудо. Те видели един грамаден камък, който никаква сила не можела да помръдне от мястото му. Но с Христовото Име светият му заповядал да се отмести и камъкът преминал на мястото, посочено от жреца. Страх обхванал жреца при вида на това преславно чудо и той изповядал:

- Един е истинският и всесилен Бог, Когото проповядва Григорий, и няма друг, освен Него.

Той веднага повярвал в Господа и разпространил вестта за чудото навред толкова бързо, че хората в Неокесария научили за чудесата на свети Григорий и властта му над бесовете още преди той сам да дойде в града. За идването му знаел целият град и много хора излезли насреща му, като желаели да го видят, защото чули, че със слово е преместил скалата от едно място на друго, че заповядва на боговете им, а те го слушат.

Когато за пръв път влязъл в големия град при необикновена

за него обстановка, свети Григорий не се изумил на множеството народ, събрало се заради него, но вървял като сред пустиня и гледал само в пътя си, без да се обръща към никой от събралите се около него. И това се сторило на народа още по високо и удивително от чудото, което светият направил с камъка. Светителят влязъл в града, обкръжен от огромна тълпа, като че целият град вече почитал неговото светителство. Но освобождавайки се от всяко житейско бреме, той не обръщал внимание на това. Той нямал дори дом, за да отдъхне - нито църковен, нито собствен, и спътниците му се смутили и обезпокоили къде да отседнат и кого да помолят за подслон. Но техният учител, богомъдрият Григорий, ги успокоил и наред с това сякаш ги укорил за малодушието и казал:

- Защо се безпокоите, като да се намирате извън Божия покров, за това къде можете да успокоите телата си? Нима малък дом ви изглежда Бог, макар заради Него да живеем, да се движим и съществуваме? Или за вас е тесен небесният покрив, че си търсите друго жилище? Трябва да се грижите само за единия дом, който е собственост на всеки, който се съзижда от добродетели и се издига във висота - само за това жилище трябва да се грижите, та да не остане то неустроено у вас...

Когато свети Григорий поучавал така своите спътници, един именит и богат гражданин на име Мусоний, който се намирал наблизо, видял, че мнозина имат едно и също желание и грижа - да приемат този велик мъж в домовете си. Той изпреварил останалите и се обърнал към него с молба да отседне у тях и да почете дома му. Другите молели светеца за същото, но той изпълнил молбата на първия и останал в дома на Мусоний.

Когато светителят дошъл в Неокесария, намерил там само

седемнадесет души вярващи, а целият град се покланял на бездушните идоли и служел на бесовете. Тогава той започнал тайно в сърцето си да моли Бога да погледне към Своето създание и да просвети и обърне по пътя на спасението това множество заблудени и погиващи. Пребивавайки в дома на Мусоний, свети Григорий започнал да учи невярващите на познанието на истинския Бог. Отначало малцина слушали словото му, но преди да свърши денят и да залезе слънцето толкова много се присъединили към първоначалното събрание, че представлявали вече тълпи народ.

Божията помощ толкова помагала на светителя, че не минавал ден, без да се придобият за Христовата Църква човешки души. Много хора с жените и децата си се събирали в дома на Мусоний при свети Григорий да слушат ученията му и да видят чудесните му изцеления, защото той прогонвал от хората лукавите духове и изцелявал всякакви болести. Всеки ден към Църквата се присъединявали вярващи и броят им се увеличавал. За кратко време със средствата на повярвалите в Христа Григорий създал дивна църква. Хората давали на светеца за построяването ѝ всичко, което имали, отваряли пред него съкровищниците си, за да вземе, колкото е необходимо, за благолепието на Господния дом, за прехраната на сиротите и служение на болните.

Така в Неокесария растяло словото Божие, светата вяра се разпространявала, идолското многобожие се рушало, запустявали мерзките храмове, съкрушавали се идолите, а Името на Единия Всесилен Бог и наш Господ Иисус Христос се величаело и прославяло и Божията сила чрез свети Григорий вършела предивни и страшни чудеса.

По свидетелство на свети Григорий Нисийски чудното видение, за което ще разкажем, особено способствало за утвърждаването на Христовата Църква и за умножаването на

вярващите в Неокесария.

Според древния обичай в града се извършвал някакъв всенароден езически празник в чест на едно местно божество. На него се събрала почти цялата област, тъй като селските жители празнували заедно с града. Театърът бил препълнен, всички се стремели да отидат по-близо до сцената, за да виждат и чуват по добре, поради което се надигнал силен шум и от народа се изтръгнал всеобщ вопъл - всички зовели честваното божество да им даде простор. "Зевсе - възклицавали неверните, - дай ни простор!"

Като чул тази безразсъдна молитва, свети Григорий пратил един от своите прислужници да каже, че скоро ще им бъде даден простор, дори повече от този, за който се молят. Думите му се оказали печална присъда - скоро след всенародното празненство в града се разпространила погубваща болест, песните се сменили с плач, така че веселието се превърнало в мъка и нещастие, а вместо със звуци на тръби и ръкопляскания, градът се огласял от плач и ридание.

Болестта, появила се в града, се разпространявала по-бързо, отколкото можело да се предполага, опустошавайки домовете като огън, така че храмовете се изпълнили със заразени, които бягали там в надежда за изцеление. Около изворите и кладенците се тълпели безпомощни болни, измъчвани от жажда, но и водата била безсилна да угаси треската им. Мнозина сами отивали на гробищата, защото живите били недостатъчно, за да погребат мъртвите. И това бедствие поразявало хората неочаквано, като че ли някакъв призрак се приближавал отначало към дома, където трябвало да се появи заразата, а после вече идвала гибелта.

След като на всички станало ясно, че причина за болестта е това, че призованият демон злобно е изпълнил молбата им, като дал на града чрез болестта този злощастен простор,

всички се обърнали към свети Григорий и го умолявали да спре разпространението на болестта със силата на проповядвания от него Бог, Когото те сега изповядвали като истински Владика на всичко. И щом се повявал призракът, предвещаващ болестта, на застрашените им оставало само едно средство за спасение - при тях да влезе светецът и с молитва да прогони проникналата в дома болест. Когато мълвата за това, разпространена от тези, които първи се спасили по такъв начин, бързо се разнесла из града, хората оставили всичко, към което преди прибягвали поради неразумието си - оракулите, очищенията, пребиваването в идолските капища, защото всички обърнали погледите си към великия светител и всеки се стараел да го привлече към себе си за спасението на своето семейство. А той получавал като награда от тях спасените им души, защото, когато неговото благочестие било засвидетелствано по този начин, за позналите на дело силата на вярата нямало причини да забавят приемането на Христовото тайнство. И колкото преди, докато били здрави, помислите им били немощни относно приемането на тайнството, толкова с телесната болест се укрепили във вярата. Когато така било изобличено заблуждението на идолопоклонството, всички се обърнали към Христовото име: едни - доведени в истината чрез болестта, а други - прибягвайки към вярата в Христа като предпазно целебно средство против нея.

След това всеобщото благоговейно уважение към светителя Григорий в Неокесария се укрепило още повече. Жителите на града и околностите му, поразени от апостолските чудеса на светия, вярвали, че всичко, което казва или върши, той прави с помощта на Божествената сила. Затова и в спорните житейски дела не търсили друго, по високо съдилище, а всички трудно разрешими или заплетени дела решавали по неговите съвети. Чрез благодатното влияние на свети Григорий в града се

въдворили справедливост и мир, и никакво зло не нарушавало взаимното съгласие.

Двама братя, които след смъртта на баща си получили в наследство голямо имущество, мирно го разделили помежду си. Но имали едно голямо езеро, за което спорили много, защото и единият, и другият искали да го притежават изцяло. Те избрали за съдия чудотвореца Григорий. Той отишъл при тях на езерото и приложил много усилия, за да ги помири, но не постигнал успех - и двамата братя били упорити и никой не искал да отстъпи на другия своята част от езерото. След много раздори и разпри те вече искали да започнат битка помежду си, защото и двамата имали много привърженици. Светият едва успял да ги убеди в този ден да не започват сражение. Дошла вечерта, всички се разотишли по домовете си, като отложили схватката до сутринта. А светият останал при езерото сам и като прекарал цяла нощ в молитва, заповядал на езерото с Името Господне да пресъхне, така че да не остане нито капка вода, нито дори влага, а земята да стане добра за оран и сеитба. И по словото на светеца станало чудо: внезапно водата изтекла неизвестно къде и земята изсъхнала. На сутринта двамата братя с множество въоръжени привърженици дошли при езерото, за да го завладеят чрез битка, но не намерили и капка вода на мястото, където преди било то - земята била съвсем суха и покрита с растения, сякаш там никога не е имало вода. Поразени от чудото, братята неволно се помирили, а всички хора прославили Бога. Такъв бил праведният съд на чудотвореца - там, където нямало мир между братята, а предстояла битка, той унищожил самия повод, като пресушил езерото, преди да е пресъхнала братската любов.

В тази страна течала река на име Ликос. През пролетта тя излизала от бреговете си, разливала се нашироко и потапяла близките села, поля и градини, унищожавала посевите и

нанасяла голяма вреда. Хората, които живеели по нейните брегове, чули, че свети Григорий, Неокесарийският чудотворец, има власт над водите, защото е заповядал на голямо езеро и то пресъхнало. Събрали се всички, отишли при светеца, паднали в нозете му и го умолявали да се смили над тях и да укроти разлива на реката, защото по това време била необичайно пълноводна и потопила много села. Светият им казал:

- Сам Бог е поставил предел на реките и те не могат да текат иначе, освен така, както Бог е заповядал.

А те започнали да го молят с още по голямо усърдие. Виждайки тяхната скръб, той отишъл с тях при реката и застанал на брега, до който обикновено течал водният поток, когато реката не била наводнена. Там забил жезъла си и казал:

- Христос ти повелява да не преминаваш своите предели и повече да не разливаш водите си, а да течеш мирно в тези свои брегове.

От жезъла му веднага израснал голям дъб, водите се събрали в руслото си между бреговете и реката никога повече не преливала през тях, а когато водите ставали много и се приближавали до дъба, веднага се връщали обратно, без да погубват труда на човешките ръце.

Светият чудотворец пожелал да издигне църква на едно живописно място близо до планината. Когато полагал основите, мястото се оказало тясно и не можело да се разшири, защото пречела планината. Тогава светецът застанал на молитва и заповядал на планината в името на Иисуса Христа да се отмести и да отстъпи от мястото си толкова, колкото било нужно за строителството на църквата - и тя веднага отстъпила. Такава била вярата на този Божий угодник,

че местела планини!

Много неверни, видели това чудо, се обърнали към Господа и приели кръщение от светеца. Славата за него се ширела навред заради големите чудеса, явявани с Божията сила, с която бил преизпълнен.

Слухът за тях се разпространявал по цялата страна и всички повярвали, че те се извършват със силата на вярата в Христа и пожелали да бъдат съобщници на тази вяра.

Затова от съседния град Комана при светителя дошли пратеници с молба да утвърди при тях църква и да им постави достоен епископ. Свети Григорий изпълнил молбата им и останал няколко дни при тях, като ги утвърждавал във вярата и благочестието. Когато настъпило време да се избере епископ, светият за всеобщо учудване посочил като достоен за високата чест един благочестив и богоугоден мъж на име Александър, който преди бил прост въглищар. Така свети Григорий Чудотворец станал благодетел на града, като открил скритото сред жителите на Комана съкровище, станало по късно прекрасно украшение на Църквата.

Когато свети Григорий си тръгнал оттам, някои невярващи иудеи поискали да се надсмеят над него и да покажат, че няма в себе си Дух Божий. Те направили така: на пътя, по който трябвало да мине светецът, положили гол един от своите, сякаш бил умрял, и взели да ридаят над него. Когато чудотворецът минавал покрай тях, те започнали да го молят да окаже милост на умрелия и да покрие тялото му с дреха. Той свалил горната си дреха, дал им я и продължил пътя си. Иудеите се присмивали и се поругавали над светеца, като казвали: "Ако имаше в себе си Дух Божий, щеше да разбере, че човекът е жив, а не мъртъв." И започнали да

викат другаря си да стане. Но Бог им въздал за поруганието, защото другарят им наистина умрял. Те мислели, че е заспал, бутали го в хълбоците, за да го събудят, викали силно, но отговор нямало, защото той заспал вечен сън. Като видели, че е мъртъв, те започнали да ридаят наистина, смехът им се обърнал в плач и мъртвите погребали мъртвеца си.

По нататък по пътя на едно място под открито небе се събрало благочестиво събрание на вярващи и всички се учудвали на поученията на свети Григорий. Но едно момче започнало изведнъж да вика високо, че светителят не говори сам, а някой друг, който стои близо до него, произнася думите. Когато после го довели при светителя, чудотворецът казал на присъстващите, че то е обзето от зъл дух, веднага свалил омофора си, приближил го към диханието на устата си и след това го положил върху юношата. Той взел да се мята, да вика, да се хвърля на земята, както става с бесноватите. Светият възложил ръката си върху него и припадъците престанали. Бесовете го оставили и той получил пълно изцеление.

Когато при царуването на нечестивия Деций започнало гонение на християните и царят издал указ повсеместно да бъдат принуждавани да се поклонят на идолите, а онези, които не се подчинят, да бъдат мъчени и убивани, свети Григорий посъветвал паството си всеки, който няма сила и дар Божий да претърпи страшните мъки, да се скрие, та някой, който дръзновено се остави на мъчителя, да не се изплаши от големите мъчения, и като не е в състояние да ги понесе, да отпадне от Бога. "По добре е - казвал светият - да се скриете за кратко и да очаквате Божия призив и помощ за мъченически подвиг." Като давал на верните такъв съвет, сам той взел един от дяконите си, оттеглил се в пустинята и се скривал там от неверните.

Пратените от царя мъчители дошли в Неокесария и преди всичко търсели светеца като представител на всички християни и пастир на словесните овци в тази страна. Някой от неверните научил, че той се крие на една планина, известил за това воините и ги отвел при него. А те побързали към планината като кучета, погнали дивеч, и като вълци, които искат да грабнат овцата. Като видял, че воините приближават и няма къде да бягат и да се скрият от тях, свети Григорий вдигнал ръце към небето, поверил се на Божията защита и заповядал на дякона си да стори същото. Двамата стоели с протегнати ръце и се молели, а воините прилежно търсели светеца из цялата планина, но не го намирали, защото не могли да го видят, дори и когато няколко пъти минали край него. След много търсене те се завърнали без успех и казали на довелия ги човек:

- Никого не намерихме на тая планина освен две дървета, недалеч едно от друго.

А той разбрал, че тук е станало чудо, оставил воините и сам се качил на планината. Там намерил светеца и дякона му, застанали на молитва, паднал в нозете на Григорий и пожелал да стане християнин. Той се сподобил с кръщение и от гонител станал раб Христов и започнал да се крие заедно с другите християни.

Веднъж, когато възнасял обичайните си молитви към Бога, свети Григорий се смутил и в страх стоял мълчаливо дълго време, като че виждал някакво умилително зрелище. Когато изминало много време, лицето му се озарило и преизпълнен с радост, той започнал високо да благодари на Бога и да пее тържествена песен:

> "Благословен Господ, който не ни предаде за плячка на техните зъби" (Пс.123:6).

Дяконът го запитал:

- Каква е причината за тази промяна с тебе, отче, защо сега си радостен?

Светецът отговорил:

- Чедо, видях дивно видение: един млад юноша се бореше с големия дявол, надви го, повали го на земята и го победи.

А дяконът не разбирал значението на казаното. Тогава светителят казал отново:

- Днес един християнски юноша на име Троадий бе отведен на съд при мъчителя и след много тежки мъки за Христа бе убит. Сега, тържествувайки, възлиза на небето. Отначало бях смутен, защото се страхувах мъките да не го победят и той да не се отрече от Христа, а сега се радвам, като виждам, че завърши подвига на мъченията и се възнася горе.

Дяконът се удивлявал, че светият вижда отблизо това, което става далеч. После започнал да моли своя богоносен учител да му позволи да види със свои очи и да научи за станалото и да не му забранява да отиде на мястото на дивното събитие. На предупрежденията на свети Григорий, че е опасно да се ходи при убийци, дяконът с вяра отговорил, че въпреки това смело ще иде, надявайки се на неговата помощ и молитви.

- Повери ме на Бога - казвал той на светеца - и никакъв страх от враговете не ще докосне сърцето ми.

С молитвата си светият му пратил като някакъв спътник помощта на Бога и дяконът уверено преминал пътя си, без да се крие от никого. Вечерта той дошъл в града и уморен от пътешествието, сметнал за необходимо да облекчи умората си, като се измие в къпалнята. На това място обитавал един демон, чиято пагубна сила действала на идващите тук през

нощната тъмнина и умъртвявала мнозина, ето защо никой не посещавал и не ползвал тази къпалня след залез слънце. Дяконът помолил пазача да му отвори и да му позволи да се окъпе. Но той го уверявал, че никой от осмелилите се да се къпе в този час не излиза оттук невредим, защото през нощта демонът владее всичко тук и мнозина поради незнанието си вече са застигнати от неизцелими болести и вместо с изцеление се завръщат с плач и вопъл. Но дяконът още повече се утвърдил в намерението си и отстъпвайки пред непреклонното му желание, пазачът му дал ключа, а сам се оттеглил на безопасно разстояние.

Дяконът се съблякъл и влязъл и демонът употребил против него различни устрашавания и ужаси, като му показал всевъзможни призраци във вид на огън и дим, зверове и хора. Но той се защитавал с кръстното знамение и призовавайки името Христово, без вреда преминал първото отделение на банята. Когато влязъл във вътрешната част, бил заобиколен от още по-ужасни видения. Но и там със същото оръжие разпръснал тези истински и мними страхове. Накрая, когато вече излизал, демонът се опитал да го задържи със сила, като заключил вратите. Но с помощта на кръстното знамение те били отворени. Тогава демонът викнал с човешки глас към дякона да не смята за своя силата, която го избавила от гибел, защото невредим го е опазил гласът на онзи, който го е поверил на Божията помощ.

Като се спасил по този начин, дяконът изумил пазачите на банята. Той им разказал какво му се случило, а после научил, че доблестните подвизи на мъчениците станали в града именно така, както предвъзвестил свети Григорий Чудотворец. **След това се завърнал при своя наставник, като оставил за хората от своето време и за бъдещите поколения тази поука и предпазна мярка - всеки да се поверява на Бога при посредничеството на свещеник.**

Когато се прекратило гонението, свети Григорий се завърнал на своята катедра, събрал паството си и започнал отново да въдворява нарушения ред. Преди всичко той постановил да се празнува паметта на светите мъченици, пострадали при гонението. Славата Христова се разпространявала, а бесовското многобожие погивало със старанията на свети Григорий. Той не оставял Христовото благовестие до самата си кончина, с учението и чудодействието си водел към Бога жителите на Неокесария, привел ги към истинската вяра, очистил ги от идолските жертви и ги осветил с безкръвна жертва. В залеза на дните си той заедно с брат си Атинодор, епископ на Понт, присъствал на събора против Павел Самосатски. Накрая, достигнал дълбоки старини, свети Григорий се приближил към блажената си кончина. На смъртния си одър той попитал присъстващите:

- Колко още невярващи има в Неокесария?

Отговорили му:

- Само седемнадесет души се придържат към идолопоклонството, а целият град вярва в Христа.

Светецът казал:

- Когато дойдох в Неокесария като епископ, толкова бяха християните, останалите бяха идолопоклонници. Сега, при отхождането ми при Бога, седемнадесет са неверните, а целият град е Христов.

После предал душата си в Божиите ръце. Така богоугодно прекарал живота си светият чудотворец Григорий Неокесарийски и благочестиво се преставил. По неговите молитви да даде Господ и на нас добър християнски край. Амин.

Тропарь святителю Григорию Чудотворцу, епископу

Неокесарийскому,

глас 8

В моли́твах бо́дрствуя, чуде́с де́ланьми претерпева́я,/ тезоиме́ние стяжа́л еси́ исправле́ния,/ но моли́ся Христу́ Бо́гу, о́тче Григо́рие,/ просвети́ти ду́ши на́ша,// да не когда́ у́снем в смерть.

(Бодърстващ в молитви и извършващ делата на чудесата, си станал техен съименник: но моли Христа Бога, отче Григорие, да не заспим в греховна смърт.)

Кондак святителю Григорию Чудотворцу, епископу Неокесарийскому,

глас 2

Чуде́с мно́гих прие́м де́йство,/ зна́меньми ужа́сными де́моны устраши́л еси́,/ и неду́ги отгна́л еси́ челове́ческия, всему́дре Григо́рие:/ чудотво́рец же имену́ешися,// зва́ние от дел прие́м.

(Приел действието на много чудеса, със страшни знамения си устрашил демоните и си изцелявал човешки недъзи, всемъдри Григорие; наречен си Чудотворец, приел звание от делата.)

Молитва святителю Григорию Чудотворцу, епископу Неокесарийскому

О, пречестна́я и свяще́нная главо́ и благода́ти Свята́го Ду́ха испо́лненная, Спа́сово со Отце́м обита́лище, вели́кий архиере́е, те́плый наш засту́пниче, святи́телю Григо́рие! Предстоя́ у Престо́ла всех Царя́ и наслажда́яся све́том единосу́щныя Тро́ицы и херуви́мски со а́нгелы возглаша́я песнь трисвяту́ю, вели́кое же и неизсле́дованное дерзнове́ние име́я ко всеми́лостивому Влады́це, моли́ спасти́ся па́ствы Христо́вы лю́дем, помози́ во бране́х оте́честву на́шему, и покори́ вся

проти́вныя нам враги́, ми́рное и безмяте́жное жи́тельство на́ше устро́й: благостоя́ние святы́х церкве́й утверди́: архиере́и благоле́пием свяще́нства украси́: мона́шествующия к по́двигом до́браго тече́ния укрепи́: град сей и вся гра́ды на́ши и страны́ до́бре сохрани́, и ве́ру свяще́нную непоро́чну соблюсти́ нам умоли́: мир весь предста́тельством твои́м умири́, от гла́да и па́губы изба́ви ны, и от нападе́ния иноплеме́нных сохрани́, ста́рыя уте́ши, ю́ныя наста́ви, безу́мныя умудри́, вдови́цы помо́луй, си́роты заступи́, младе́нцы возрасти́, плене́нныя возврати́, немощству́ющия исцели́, и везде́ те́пле призыва́ющия тя и с ве́рою притека́ющия к тебе́ и усе́рдно припа́дающия и моля́щияся тебе́ от вся́ких напа́стей и бед ходата́йством твои́м свободи́. Моли́ о нас всещедраго и человеколюби́ваго Христа́ Бо́га на́шего, да и в день стра́шнаго пришествия Его́ от шу́яго стоя́ния изба́вит нас, и ра́дости святы́х прича́стники сотвори́т со все́ми святы́ми во ве́ки веко́в. Ами́нь.

ЧЕТИ-МИНЕИТЕ

buditeli.info © 2017